

Az embersportok jövő fejlődése

Írta: Dr. Mező Ferenc,
a szellemi Olimpiász győztese

*

Az ó-görög filozófia egyik mélygondolkodású alakja, Herakleitos, már a Kr. e. 5. században tanította, hogy a világ nem egyéb, mint örök mozgás, szüntelen változás, s a nyugalom tulajdonképpen csak látszat. Azóta is aligha volt még egy kor, amelyre a görög bölcselő megállapítása jobban ráillett volna, mint a mienkre. Immár másfél évtized óta forr, sistereg minden e sártekén, zakatol a világmozgató gép, trónok dülnek össze, országok keletkeznek, kilencvenfokos eltolódások mutatkoznak az ízlésben, szokásokban, a divatban, az irodalomban, a művészetben s ki tudja, igaz lesz-e holnap, amit ma annak tartanak?!

Az elkövetkezendő évtized további, nagy változá sokat rejt méhében, a repülés, de különösen a rádió soha el nem képzelt lehetőségeket sejtet s nyomukban életünk egyéb vonatkozásaiban is jelentkezni fog az evolúció. Jelentkezik majd a testi kultúra terén is.

Új területek kapcsolódnak be a sportba, a sárga faj a maga sokszázmilliójával megsűrűsíti a sportrajvonalakat és ezzel újabb, az eddigénél is nagyobb

eredmények elérésére teszi azokat képessé. Japán már mutogatja oroszlátkörmeit: az amsterdami olimpián *Tsuruta* maga mögött hagyta a német *Rademachert*, a legyőzhetetlennek tartott sokszoros világrekordert, kiváló atlétájuk: *Oda*, megnyerte a hármassugrást s végeredményben a még exotikus í portnemzet két első, két második és egy harmadik díjával a tizenhatodik helyre tudott jönni a népek nagy versenyében. A minap a maga otthonában vendégül látta a világ egyik legjobb atlétaországának, a németnek képviselőit s bizony nem egyszer meg tudta tépázni babérait. Aki ismeri a japánok szívósságát, kitarását, akaraterejét, cseppet sem lepődik meg, ha már a legközelebbi időkben a világ első sporlrienemzetei között találja őket. Már is német oktatókat (tréneket) keresnek, pedagógusaikat pedig tanulmányútra küldik a világ minden tájára. Hamarosan be tudják hozni hátrányukat, hiszen rendelkezésükre állnak a mi tapasztalataink, testnevelési rendszereink, az előkészületnek (tréningnek) minden csinyja-binyja, pályáink titkai, egyszóval minden, amihez Európa és Amerika sportnemzetei évtizedes nehéz munka és kísérletezés után jutottak el. Megismétlődik majd az a jelenség, amelyet futbalsportunkban észlelhetni: Anglia labdarúgóspörtja már évszázados múltra tekinthet vissza, hazánkba mindössze három évtizede plántálták át s mégis utolértük már a szigetországiakat, jóllehet tőlük lestük el e sportág titkait.

Japán mellett Kínával is számolnunk kel. A testedésre évszázadok óta nagy gondot fordítanak, de rendszereik, játékaik egészen mások, mint a mieink. Ám újabban érdeklődni kezdenek a nyugati testikultúra iránt is, az atlétikát már kezdik meghonosítani s a fajukban meglevő szorgalom bizonyára hamarosan megtermi gyümölcsseit.

A sárga fajhoz tartozó népeknek az olympiai és egyéb nagyobb nemzetközi versenyeken való megjelenése kétségtelenül emelni fogja azok érdekességét, de

egyéb eredménye is lesz: a fajok között éles harc indul meg a sporthegemóniáért, közben a világrekordok halomra dőlnek, túlszárnyalnak minden eddig elért teljesítményt. Az első modern olimpián, 1896-ban, Athénben még 12 másodperc alatt nyerte y ζ amerikai *Burke* a 100 méteres síkfutást, négy évvel később *Jarvis* (Amerika) már 10%-kal jobb, azaz 10.8 másodpercnyi idővel győz ugyanebben a számban. Azóta az olimpiai rekord mindössze kéltized, a világrekord pedig négytized másodperccel lett jobb. Biztosra vehető, hogy a modern olimpiai játékok felújításának negyvenéves fordulóján, 1936-ban, elérkeznek a tízmásodperces határhoz. Az imént említett okon kívül erre enged következtetni az atlétáknak s köztük a sprintereknek is mindenfelé egyre növekvő tömege (tömegsport!), de mellette szólnak az évről-évre javuló átlageredmények is. Az oktatók ismereteinek s a pályáknak további tökéletesedése, a fényjelzéssel való indítás, új startgépek szerkesztése és bevezetése magában is jelenthet néhány tizedmásodpercnyi javulást.

Ha az állóképességet fokozni tudják, nem utópia a 46 másodperces négyszázméteres, az 1 p. 48 másodperces nyolcszázméteres eredmény s egy újabb *Nurmi—Peltzer—Wide*-trió az 1500 méter idejét is leszoríthatja 3 p. 45 másodpercig. Mennél följebb megyünk a futó távokon, annál nagyobb a fejlődési lehetőség: *Nurmiról* például elhisszük, hogy egy óra alatt meg fog futni 20 kilométert (a ma érvényes egyórás világrekordot 19021.9 méterrel a francia *Bouin* érte el 1913-ban).

A diszkoszvetésben a legközelebbi nyár meghozhatja már az 50 méteres eredményt, hogy aztán tovább hajszolják a rekordot fölfelé. Talán nem leszünk rossz jószok, amikor a világrekordlistát az 1940. évben így képzeljük:

100 m-es futás	— p 9.8 mp.	Magasugrás	206 cm.
400 " " "	— " 46 "	Távolugrás	820 "
800 " " "	1 " 48 "	Rúdugrás	450 "
1500 " " "	3 " 45 "	Hármasugrás	1600 "
5000 " " "	14 " — "	Súlydobás	1650 "
10000 " " "	29 " 30 "	Diszkoszvetés	5500 "
Egy órás futás	20.000 méter.	Gerelyvetés	8000 "
110 m-es gát	— p 14 mp.		
4 × 100 m-es staféta	39 mp.		

Ebben a díszes sorozatban — úgy érezzük diszkoszvető-rekord magyar atléta nevéhez zódni, egyéb eredményeink közül a magasugró, súlydobó és középtávú rekordjainkra leszünk büszkéek.

De a többi sportágban is épp ilyen javulás várható. Az úszósport világszerte erősödik; elég, ha rámutatunk, hogy a 100 yardos világrekord negyedszázaddal ezelőtt 58 négyötöd mp. volt. (*R. Cavill*), ma pedig a 8 m. 60 cm.-rel hosszabb százméteres úszásé 5⁴ mp. (*Weissmüller*, Amerika). Nem hinném, hogy e klasszikus távon 1940-ben 55 másodpercnél rosszabb idővel is meg lehet majd nyerni az olimpiai koszorút és ugyanakkor bizonyára lesz egy újabb Arne Borg, akinek a 400 méterre 4 p. 40 mp.-es időt fognak mérni. A gyorskorcsolyázók 40 másodperc alatt is megfutják az 500 métert, a kerékpárosoknak ugyanerre a távra 30 másodperc is elegendő lesz és akad jótüdejű versenyző, aki az egy kilométert egy perc alatt karikázza be. Az autók és a repülőgépek elérik az 500 kilométeres gyorsaságot, hasztalan történik a sok szerencsétlenség, hasztalan hangzik el az intő szó, semmi körülmények között nem lesz megállás: *audax omnia perpeti gens humana ruit.* Gyorsasági repülőversenyeket rendeznek, amelyek során a versenyző gépek egyazon helyről, egy időben startolnak. Azok a versenyágak lesznek a legnépszerűbbek, amelyekben igen nagy sebességet lehet elérni, vagy amelyekben lényeges (manuális) küzdelem folyik.

Előtérbe nyomul az ökölvívás.

Ez a sportág — mindenesetre a tudat alatt — egyrészt levezeti a háború alatt felgyülemlett harci energiát, másrészt előkészít az új összecsapásra, a közelharcra. Iskolája lesz az önvédelemnek, éppen ezért a középosztály is megkedveli s nem lesz többé — mint ahogy nálunk eddig volt — csupán csak az egyszerűbb néposztály sportja. Ez lesz az a sportág, amely diadalmasan veszi fel a harcot a még szinte versenytárs nélkül való labdasportokkal: a rugby vei és a futballal, de előbb meg kell oldania azt a kérdést, hogyan lehet kis területen sok nézőt elhelyezni. A küzdő sportok (vívás, birkózás, ökölvívás) fejlődésének, vagy talán inkább népszerűsége terjedésének elédig az a körülmény szabott gátat, hogy a nézőközönség száma korlátozott volt. Tízezer nézőt nem lehetett úgy elhelyezni, hogy mindegyikük jól láthassa az akciók minden árnyalatát, a művészivé fejlődött készség (technika) minden finomságát, tehát hogy mindebben egyformán gyönyörködhessen is. Igaz, hogy látcsővel nagyobb távolságról is nyomon lehet kísérni a küzdelmet, de ehhez már a mai embernek is alig vannak megfelelő nyugodt idegei, még kevésbé lesznek a következő évtized emberének. Nyilvánvaló, hogy a gazdaságosabb elhelyezésnek a kérdését emeletes nézőhelyek létesítésével kell majd megoldani. Minap beszéltem is már e gondolatról *Hajós* Alfréd-dal, többszörös olimpiai bajnokunkkal, aki a sportépítészet terén is mérnökeink elejéhez tartozik. Véleményét ebben a mondatban sűrítette össze:

— Elméletileg elgondolható, hogy a közönség egy részét emeleteken helyezzük el, csak hogy az emeleteknek a síkja erősen közelednék a függőlegeshez, különben nem lehetne jól látni, de meg az ilyen megoldás tetemesen megdrágítaná az építkezést is.

Pedig ezt a kérdést meg kell oldani, ezt parancsolja egy másik, mostanában feltörő sportágnak, a vízipólónak a létérdeke is. Ma még csak az ötezres nézőszámnál tartanak, de még egy-két Klebelsberg-

kupamérkőzés és már tízezrek óhajtának szemtanúi lenni a — vízben is — forró küzdelmeknek, még pedig úgy, hogy mindent jól láthassanak, ami a víz alatt, víz fölött történik.

De tovább megyünk: ha a fölvetett kérdést megoldják — pillanatig sem gondolok az ellenkezőjére —, a fedett uszoda vívó-, ökölvívó- és birkózó-mérkőzések színhelye is lehet, hiszen csak egy összerakható, hídszerű építményt kell szerkeszteni s azon el lehet majd helyezni a birkózószőnyeget, a ringet, a planst.

A két sportág — az ökölvívás és a vízipóló — előretörésének további következménye az lesz, hogy az olimpia hasznothajtó vállalkozás lesz és a legkisebb országok is törnek majd magukat utána. Gyarapítani fogják az olimpiai napok számát, vagy pedig megkurtítják a műsort. Egyik-másik irányban ez önmagától adódik! A női versenyek közül el fogják hagyni az atlétikai számokat! Mennyire ide illik a latin mondás: *Quod natura negat, nemo féliciter audet!* Nem járhat szerencsével, amit a természet megtagad. *Nem lehet büntetlenül űzni olyan sportágat, amelyre a természet a női szervezetet nem tette alkalmassá!* Vagy nem ezt érezte, aki látta az amsterdami olimpián a nyolcszáz méteres női síkfutóversenyben az eltorzult arcokat, a vánszorgó lábakat? Senkisémm mondta nekem s így ma sem tudom, mi fogta el inkább a nézőket: szánalom-e, avagy utálat, de nem lehetetlen, hogy mind a kettő. *A női sportnak olyannak kell lenni, hogy a gyengébb nem szervezetét erősebbé, testét szemre szebbé, mozgását kecsesebbé tegye.* Inkább ne üzzenek semmi sportot nyilvánosság előtt, mintsem hogy sportolás közben veszendőbe menjen kedvességük, bájuk, mert ez csak kiábrándítóan hathat a férfiakra. Minap hallatszott, hogy az egyik ökölvívó oktatónk hivatásos női ökölvívókat akar szerződtetni. Ha rajtam múlnék, ezt a vállalkozást meghiúsítanám ...

A női úszószámokat meg fogják hagyni (és mél-

tán!), de újra felveszik az olimpia műsorára a női teniszeversenyeket is.

Az evezés népsport lesz, mihelyt a szervezetre való jóhatását mindenfelé fel fogják ismerni, mert sutba dobják azokat a rendeleteket, amelyek fejlődését megakadályozzák és az államok ingyen bocsátják majd rendelkezésre a csónakokat ifjúnak, aggastyánnak, polgárnak, katonának egyaránt.

Az ókori Olimpiát egy évezrednél is hosszabb időn át — jóban-rosszban — egyazon helyen, Olympiában rendezték. Négyévenként oda zárandokolt az akkori művelt világ minden görögje — barbárokat, vagyis mást, mint görögöt, nem engedtek oda —, hogy egyrészt áldozzon isteneinek, másrészt összemérje erejét, gyorsaságát, ügyességét testvéreivel. Az 1932. évi losangelesi Olimpia után bizonyosan fölmerül a gondolat, nem lehetne-e az ókor mintájára állandóan egyazon helyen rendezni az Olimpiát. A drága úti-költség miatt, de meg mert a gazdaságilag szegény Európában sokan nem hagyhatják oda foglalkozásukat hónapszámra, sok olyan versenyzőnek otthon kell maradni, aki ugyancsak bele tudna szólni a döntésbe és akinek részvétele esetén egészen másként festene a — győztesek lajstroma. Vajha jönne rá az egész világ sportközvéleménye az egyedül helyes megoldásra: fel kellene támasztani romjaiból Olympiát, fel kellene ásni a stadiont és újra ott kellene nemes viadalra bocsátani a világ legtökéletesebb teremtéseit. Nem kellene más, csak néhány éven át gyűjtést rendezni Olympia feltámasztására a világ minden sporttelepén, minden versenyén, sportlátványosságán és 1940-ben az olimpia újjászületésének negyvennegyedik fordulóján újra a történelem megszentelte földön kerülhetnének eldöntésre a klasszikus viadalok.

A hivatásos sportolók száma — különösen Európában — meggyarapodik, mert a gazdasági viszonyok további romlása mellett egyre kevesebben en-

gedhetik meg maguknak, hogy naponként órák hossz-
 szat ott hagyják munkájukat, de meg mert rájön-
 nek, hogy mennél jobbak a sportolók, annál inkább
 tudják gyönyörködtetni a nézőt s ez annál szíveseb-
 ben fizet, mennél szebb látványosságban lesz része.

Az ókori isthmosi, nemeai, pythói játékok min-
 tájára két-két Olimpia között minden olimpiai szám-
 ból meg fogják rendezni az egyes világrészek bajnok-
 ságait.

A futball után az ökölvívásban és a vízipólóban
 várható leginkább a hivatásos versenyzők megjele-
 nése, illetőleg számuk gyarapodása. A nagy jövedel-
 mekből azok is részesedni akarnak majd, akik képes-
 ségeinek, sőt művészetének a bevétel köszönhető,
 másrészt a megélhetési nehézségek is a hivatásos
 sportolás felé kényszerítik az ifjúságot. Itt is igaza
 lesz a diák-mondásnak: Paupertas maxima meretrix
 est, — a szegénység a legnagyobb kerítő . . .

Megalakul a Nemzetközi Sport Szövetség, amely-
 nek alosztályai lesznek az egyes sportágak nemzet-
 közti szövetségei, de a Nemzetközi Olimpiai Bizottság
 is. Az új szerv azonos elvek alapján minden sport-
 ágban rendezi a még függő kérdéseket (külföldi sze-
 replés, nemzetközi mérkőzések, vándordíjak, költ-
 ség megtérítés, átigazolás, díjazás), szigorúan elhatá-
 rolja a hivatásos sportolókat a kedvtőlőktől (így pró-
 bálom magyarrá keresztelni az amateur szót) és a
 kettő közé beiktatja a félkedvtőlőket, vagyis azokat,
 akiknek lesz ugyan foglalkozásuk, de mert belőle
 megélni nem tudnak, elfogadnak valamelyes (meg-
 állapított) megtérítést egyletüktől, szövetségüktől.
 Ebbe az osztályba kerülnek majd azok is, akiket a
 sport révén — a sportvezérektől függő — állásokba
 helyeznek el...

Itthon tető alá kerül az Országos Testnevelési
 és Sport Tanács (mert ez a név felel meg műkö-
 désének) palotája, amely otthont ad a sportszövet-
 ségeknek, sportintézményeknek, közte a Magyar

Sporttudományi Társaságnak és a Magyar Testnevelők Tudományos Társaságának is, világraszóló versenyek keretében avatják fel a Magyar Stadiont az Angyal-földön ... és az ekkor végbemenő ünnepek adnak reá először alkalmat, hogy őszinte baráti jobbot nyújtsanak — évtizedes ellenségeink, ez lesz az első eset, amikor az egész világ tapsolni fog az egyetemes kultúráért hozott áldozatainkhoz, a testi és szellemi kultúra terén elért világraszóló eredményeinkhez... A kultúra két ága: a szellemi és a testi közeledni fof_ egymáshoz, mindegyikök segítségével megy a másiknak és világszerte megértik *Voltaire* mélyenszántó gondolatát, amely a boldogságot úgy határozta meg, hogy az nem más, mint *az atléta teste és a bölcs lelke*.

Budapesten száz élve született gyermek közül tizenkilencnél több a törvénytelen.